

SUÇA SÜRÜKLENEN TERÖR MAĞDURU ÇOCUKLAR

İbrahim Ataç¹

¹ORCID ID: orcid.org/0000-0002-0340-2449

Öz

Toplumun geleceğinin garantisi olan çocukların, suç kavramı ile kullanılması önemli bir toplumsal sorundur. Dolayısı ile suç kavramı sonradan öğrenilen bir eylemdir. Çocuklara suç kavramını ve bu eylemi öğreten toplumdur. Sosyolojik bir gerçek olan suç 'un nedenlerinin ve sonuçlarının değişen koşullara göre incelenmesi daha doğru olur. Dünyada ve ülkemizde özellikle 21.yy. başlarından günümüze kadar olan zaman içerisinde çocukların suça sürüklenmesi ve şiddete maruz kalma durumu giderek artmaktadır. Dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan olan çocuklar bireysel, ailesel, çevresel ve sosyo- ekonomik nedenlerden dolayı suça karışmakta ve itilmektedir. Ülkemiz özeline bakıldığında özellikle terör örgütlerince çocuklar kandırılarak veya kaçırılarak örgüt içerisine dahil edilmektedir. Örgüt içerisinde çeşitli eğitimlere ve şiddete maruz kalan bu çocuklar eylem yapmaya ve suç işlemeye zorlanmaktadır.Yine benzer şekilde Suriye'de terör örgütlerinin neden olduğu iç karışıklıklar ve savaş nedeniyle ülkesini terk etmek zorunda kalan aileler ve çocuklar ülkemize sığınmak zorunda kalmıştır. Büyük bir göç dalgası ile ülkemize gelen ebeveynlerini kaybetmiş ve kimsesiz çocuklarda çeşitli nedenlerden dolayı suça itilmiş veya bir şekilde suça karışmışlardır. Bununla birlikte bu çocuklar halen terör örgütleri ve diğer organize suç örgütlerinin hedefi halindedirler.Kentlerin çöküntü bölgelerinde olumsuz koşullarda yaşayan ailelerin, çocuklarının suç örgütlerinin içine çekilmesi, mağduriyetleri beraberinde getirmektedir. Aile, toplumun en önemli kurumudur. Terör ve suç örgütleri, kentlerin çöküntü bölgelerinde yaşayan, bütünlüğü bozulan aileler için en büyük tehdittir. Bu bağlamda suça sürüklenen ve mağduriyet yaşayan çocukların ötekileştirilmeden topluma kazandırılması, ülke geleceği açısından önemlidir. Devlet tarafından izlenecek politikaların, toplum barışı ve sosyal refah üzerine yoğunlaşması oldukça önemlidir. Bu çalışmada özellikle Türkiye'de suça sürüklenen dezavantajlı durumda bulunan tüm çocukların durumları gözden geçirilerek uygulanan ve uygulanması istenilen sosyal politikalara değinilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Terör, Çocuk, Suç, Ceza, Şiddet

Atıf için

Ataç, İ. (2020). Suça sürüklenen terör mağduru çocuklar. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 10(26), 118-131.

¹ Öğr. Gör. Türkiye Polis Akademisi, Ankara/Türkiye

E-posta: ibrahimatc01@gmail.com

CHILDREN VICTIMS OF TERROR DRUGGED TO A CRIME

ABSTRACT

The association of children, who are the guarantee of the future of the society, with the concept of crime is an important social problem. Moreover, the concept of crime is an act learned later. It is the society that teaches children the concept of crime and this act. It would be more accurate to examine the causes and consequences of crime, which is a sociological fact, according to changing conditions. In the world and in our country, especially in the 21st century children have been increasingly dragged into crime and exposed to violence. Children in disadvantaged groups are involved in crime because of individual, familial, environmental and socio-economic reasons. Considering the uniqueness of our country, children are deceived or abducted, especially by terrorist organizations, and are included in the organization. These children, who are exposed to various training and violence within the organization, are forced to commit crimes. Similarly, families and children who had to leave their country due to the internal turmoil and war caused by terrorist organizations in Syria had to take shelter in our country. They lost their parents who came to our country with a great immigration wave, and orphaned children were dragged into crime for various reasons or were involved in crime in some way. These children are still targeted by terrorist organizations and other organized crime organizations. The pushing of the children and families living in unfavorable conditions in the corrupted regions of the cities into criminal organizations brings about some sufferings for children. Family is the most important institution of society. Terror and criminal organizations are the biggest threat to families living in the slum areas of cities and whose integrity is broken. In this context, it is important for the future of the country to reintegrate children driven into crime and victimized without the marginalization. It is very important that the policies to be implemented by the state should focus on social peace and social welfare. This study reviews the situation of disadvantaged children who are dragged into the crime in terms of social policies implemented to alleviate this problem.

Keywords: *Terror, Child, Crime, Punishment, Violence*

GİRİŞ

Günümüzde çocuk güvenliği ile alakalı tartışmalar bütün ülkelerin gündeminindedir. Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de teröre bulaşan ve suça itilen çocuklar, televizyonların ve diğer medya kanallarının haberlerinde yer almaktadır.

Çocukların korunması bağlamında Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi ile Alakalı Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri, Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunması İle Alakalı Birleşmiş Milletler Kuralları suça itilen çocuklar bakımından uluslararası belgeler ve sözleşmelerdir. Bilindiği üzere belgelerin ve sözleşmelerin tamamı çocukların yararı, onların toplumla bütünleşmesi ve ceza yaptırımının son çare olarak kullanılmasına yöneliktir.

Türkiye’de ise konu ile alakalı iki kanun ön plana çıkmaktadır. Bunlar; Çocuk Koruma Kanunu ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu’dur. Bununla beraber 3717 Sayılı Terörle Mücadele Yasası’ndaki bazı düzenlemeler de çocuklara yöneliktir.

Çocuk Koruma Kanunu ile oluşturulan modern yaklaşımın kapsamı genel olarak çocuğun işlediği suç nedeniyle suçlu olarak kabul edilmesini değil, işlenen suça başkaları tarafından itilme durumunu dikkate almaktadır. Bu yaklaşım çocuğu suç işleyen bir suçlu olarak görmeyip onun suça itildiğini temel olarak fail çocuğu da suç mağduru olarak kabul etmektedir. Bu nedenle suç işleyen bir çocuğun cezalandırılması değil, korunması ve suçtan ve onu suça iten çevreden uzaklaştırılması amaçlanmaktadır (Ergenç ve Aydın, 2009, s. 17).

Çağımızda önemli sorunlardan birisi çocuk güvenliği durumudur. Türkiye’de son yıllarda kayıp çocuk vakalarında ve çocuk istismarında artış olmasının yanı sıra başta terör kaynaklı olmak üzere çocuk suçluluğunda da artış gözlemlenmesi toplumsal bir tedirginliğe sebebiyet vermektedir. Bütün aileleri tedirgin eden bu problem sebebiyle bu konunun çözümü acil ve önemli bir hal almıştır. Genç ve çocuk nüfus oranının fazla olduğu Türkiye’de çocuk güvenliği çalışmaları gün geçtikçe daha önemli bir konuma gelmektedir. Şiddet aracılığı ile korku yaratmanın sistematik bir halde uygulanma biçimi olan terörizm, 21. yüzyılın en önemli sorunlarından birisidir. Bu nedenle terörle mücadelede devletlerin ve uluslararası örgütlerin önlemler alması kaçınılmazdır.

Toplum ve kişilerin güvenlik ihtiyacının ön planda olduğu terörle mücadele kapsamında, çocuklar aracılığıyla gerçekleştirilen terör eylemlerine ve bahsi geçen çocuklara karşı adalet sisteminin nasıl yaklaşacağı, çocuk hukukunun ilkeleri ve değerlerinin çocuk ve toplum yararına yönelik olarak nasıl korunacağı, terör suçuna sürüklenen çocukların nasıl korunması gerektiği ve bunun dengelenmesinin nasıl olacağı gibi soruların cevaplanması çocukların terörle ilişkilenmesinin önüne geçilmesi için büyük önem arz etmektedir.

TERÖR OLAYLARI VE GÜVENLİK İHTİYACI

Terör ve terörizmin neredeyse insanoğlu kadar eski bir tarihi vardır ve hakkında birçok tanımlamalar yapılmıştır. Terörizm kavramı güvenlik kavramı ile yakından ilişkilidir. Son zamanlarda kazandığı nitelikle terörizm; kişilerin, toplumların ve devletlerin güvenliğine yönelik bir tehdit unsurudur. Terör kişilerin beden ile ruh sağlığına, aile yapılarına zarar vermektedir. Toplumların ise ekonomik ve sosyal gelişimini engellemektedir. Terör kişilere zarar vermekte, halkın ve toplumun korku ile paniğe kapılmasına sebebiyet vermekte, terörle mücadele eden devlet ise kaynaklarını ve ekonomisini terörle mücadele için harcamak zorundadır.

Güvensizlik ortamı insanların can ile mal güvenliklerini direkt olarak tehlikeye sokmakla birlikte, devletin hukuk düzenine de olumsuz etki etmektedir. Bu bağlamda özellikle ceza hukukunda, tutuklama, gözaltına alma, delil toplama gücü, özel savcılık ile mahkeme organize edilmesi, koruma tedbirleri alma, medya ile kamuoyu baskısı sonucunda güvenlik güçleri ile adliyenin yeterli araştırma yapamadan sonuca gitmesine benzer uygulamalar yapılabilmektedir. Bu olumsuzluklara, işsizliğin artması, yatırımların yapılmaması, sağlık ve eğitim alanındaki olumsuzluklar, kamu hizmetlerin aksamaması da eklenebilir (Gündüz, 1996, s. 193).

Devletin esas görevlerinden birisi, vatandaşların hak ile özgürlüklerini koruyabilmektir. 21. yüzyılın başlarında terör olaylarının nitelik değiştirmesi ve Batı ülkelerini hedef alması sonucu batılı medeniyetler insan haklarının sınırlandırılması konusunu öncelikleri haline getirmişlerdir. Bu nedenle ulusal ve uluslararası düzeyde teröre yönelik alınan kararlarda insan haklarına yönelik kazanımlar kapsamında görece bir biçimde geriye doğru gidis yaşanmıştır (İşten, 2010, s. 1). Örnek olarak, Almanya'da 1970'li senelerde terör eylemlerinde artış gözlenmesiyle, Ceza Hukuku ve Ceza Mahkemelerine yeni suç tipleri ile kurallar getirilmiştir. Bu kapsamda soruşturma organlarının müdahale ile araştırma kapsamları genişletilmiş, toplantı ve yürüyüşlerde maske takmak ve silah vb. araçlara sahip olmak suç sayılmış ve terör mahkûmlarının bazı haklarında kısıtlamaya gidilmiştir.

Terörle mücadele edilirken alınan önlemlerin hem bireysel hak ile özgürlükleri koruması hem de hukuk devletleri gerekleri olarak uluslararası insan hakları standartlarında olabilmesi gerekmektedir. Bunun yanında terör tehdidinde de karşı olabilmesi gerekmektedir. Devlet vatandaşları korurken onlara zarar vermemelidir. Bu bağlamda demokratik rejimlerde, insan haklarının nasıl ve hangi dereceye kadar sınırlandırılabileceği tartışması meydana gelmektedir.

Terör eylemleri, bireylerin birçok temel hak ile özgürlüklerini sınırlandırmakta ya da tamamen ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle, temel hak ile özgürlükler arasındaki denge devletlerin terör ile mücadelesinde uluslararası bağlamda mutlak bir hak olarak görülmektedir (Mutlu, 2011, s. 345).

Çeşitli terör eylemlerinde ya da diğer terör kapsamındaki faaliyetlerde çocuklar, bazı terör aktörleri ya da örgütleri tarafından ön planda kullanılabilirlerdir. Çocuklara taş, yanıcı maddeler atılarak vb. onları suça itmeye terör grupları tarafından daha kolay uygulanabilir eylemler olarak kabul edilmektedir. Çünkü ülkemizde ve dünyada özellikle terör konusunda suç kapsamında uygulanan cezai işlemler yetişkinlere çocuklara göre daha katı bir biçimde uygulanmaktadır.

TERÖR SUÇUNA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre; Türkiye’de 31 Aralık 2019 tarihi itibari ile cezaevlerinde toplamda 13.015 çocuk bulunmaktadır. Güvenlik birimlerine 2019 yılında gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 511 bin 247 olmuştur. Bu olaylarda çocukların %46,1’inin mağdur olarak, %32,9’unun kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla (suça sürüklenme), %15,1’inin bilgisine başvurma amacıyla, %3,4’ünün kayıp (hakkında kayıp müracaatı yapıp daha sonra bulunan), %2,5’inin ise bu nedenlerin dışındaki diğer nedenlerden dolayı güvenlik birimlerine geldiği tespit edilmiştir. Bu çocukların temel özelliği gelir ve eğitim durumu düşük ailelerin çocukları olmalarıdır (TUİK, 2021). Örnek olarak, İstanbul’da bulunan sokak çocuklarının yarıya yakınının İstanbul dışından gelerek şehre yerleştiği, İzmir’de ise dışarı bölgelerden gelen çocukların suçluluğa katılma oranlarının diğer şehirlere göre fazla olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye’de yaşanan ekonomik değişim ile terör sorunu iç göç hareketlerinde artış gözlemlenmesine neden olmuştur. Yaşam standartlarını iyileştirme amacıyla metropollere göç eden aileler büyük travmalar ile karşı karşıya kalmıştır. Söz konusu ailelerin çocukları, gelmiş oldukları kırsal kesimin geleneğe ve dine bağlı değerlerini terk etmekle beraber geldikleri şehirdeki kentsel değerler sistemini benimseyememekte veya tanıyamamaktadırlar. Göç etmek zorunda kalan ailelerin çoğunun geçimini çocuklar sağlamaktadırlar. Okula gidecek yaşlarda olan çocukların tam ya da yarı zamanlı işlerde çalışmaları onların eğitimlerini olumsuz olarak etkilemektedir. Bu bağlamda birçoğunun aileleri okul masraflarını karşılayamadığı için okula gidememektedirler.

Bu çocukların okuldan sonra zamanlarını geçirebilecekleri sosyal ve kültürel faaliyetler, etüt merkezleri, hobi ile beceri kursları gibi sosyal etkileşimde bulunabilecekleri ortamlar oluşturulmasında özellikle belediyelere ve yerel kuruluşlara büyük sorumluluk düşmektedir.

Suçta karışan çocuklar yalnızca Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden büyük şehirlere göç eden ailelerin çocukları arasından çıkmamaktadır. Son yıllarda Doğu bölgelerinden toplanan çocukları, gasp ile kapkaç suçlarında kullanan çetelerin ortaya çıkması, bu suç örgütlerinin organize bir şekilde çalıştıklarını göstermektedir. Çocukların yaşadıkları bu olumsuz durumlar çocukların açıkça istismar edildiğini göstermektedir. Bununla birlikte bölücü terör örgütü PKK ve sözde şe-

hir yapılanması olan KCK, Filistin'deki çocukların İsrail askerlerine karşı direnişini referans göstererek kendi yaptığı yasadışı gösterileri ve eylemleri meşrulaştırmaya çalıştığı gözlemlenmiştir. Özellikle bölücü örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanışını protesto eden gösterilerde çocuk ve kadınların yoğun bir biçimde ön plana çıkarıldığı görülmektedir (Dikici, 2007, s. 230). Yalnızca terör örgütleri tarafından değil, bazı partiler ile politik grupların da özellikle Nevruz gibi bazı eylemlere dezavantajlı kesimi yansıtan çocukları dâhil ettiği görülmüştür.

Ülkemizde bulunan terör sorunu ve ekonomik değişimlerin neticesinde iç göç hareketleriyle birlikte büyük şehirlere yerleşen aileler yeni bir hayat kurma gayretine girmektedir. Bunun sonucunda, bahsi geçen ailelerin çocuklarını ihmal etmesi, kırsalda denetimleri altında olan çocukları komşu ve arkadaş çevreleri gibi mekanizmaların bulunması nedeniyle, büyük şehirlere yeterince denetim altında tutamamaları, özel ilgi bekleyen çocuklara nasıl davranacakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları ve bazen de ailelerin bilerek çocuklarını suçlara bulaştırmaları, çocuklar için büyük problemler yaratmaktadır.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 2019 yılı sonu itibarıyla Türkiye'nin toplam nüfusu 83 milyon 154 bin 997 kişi iken 15-24 yaş grubundaki genç nüfus 12 milyon 955 bin 672 kişidir. Genç nüfus, toplam nüfusun %15,6'sını oluşturmuştur. Genç nüfusun %51,3'ünü erkek nüfus, %48,7'sini ise kadın nüfustur (TÜİK, 2020). Yine bu nüfusun çoğunluğu okula giderek eğitim almaktadır. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda ülkemizde suça bulaşan ve risk altında olan çocukların sayısının giderek azaldığı görülecektir. Zamanla yapılan güncel çalışmalar ise bu sayının git gide düşme eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir (Aydın, 2010, s. 17-19).

Günümüzde son senelerde Türkiye'nin bazı bölgelerinde ve büyük şehirlerde ortaya çıkan yasadışı gösteri ve yürüyüşlerde çocukların kullanılması toplumsal eylemlerde çocuklara yönelik bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeşitli kitlesel eylemlerde terör örgütlerinin gençler ile çocukları kullanarak onları istismar ettiği ve toplumsal olaylara dâhil ederek güvenlik güçleri ile karşı karşıya getirdiği gözlemlenmektedir. Bu biçimde ideolojilerini ve gerçek yüzlerini gizleyip, çocukları birtakım eylemlerin içine çekmekte ve onları asıl amaçları doğrultusunda kullanmaktadırlar.

Bahsi geçen yürüyüş, gösteri gibi eylemlerde çocukların kullanılmasının bazı nedenleri vardır. Bunlar;

Suça Sürüklenen Terör Mağduru Çocuklar

- Çocuğun bir yetişkine kıyasla şüphe uyandırmaması,
- Çocukların ceza ehliyetinin az olması ya da olmaması,
- Çocuklarının hedefler doğrultusunda kullanılmasının yetişkinlere göre daha kolay durumda bulunması,
- Yasadışı örgütlerin kadınlar ile çocuklarla beraber mücadele etme mesajını hedef kitleye verme çabası,
- Güvenlik güçlerinin çocuklara karşı güç kullanmayacağı bilinci sonucunda güvenlik güçlerinin çocuklara terör eylemleri kapsamında şiddet

ya da orantısız güç kullanması durumunda, yasadışı örgütlerin çocuklar üzerinden devleti ve güvenlik güçlerini zalim, vicdansız ve despot olarak göstermesi ve zihin bulanıklığı yaratmak amacıyla medyanın da katkısıyla çocukların bir propaganda aracı olarak kullanılması,

- Eylemler ile gösterilerde çocukların kullanılması üzerine, “çocuklar bile bu kadar cesurken sizler neden katılmıyorsunuz” biçiminde yetişkinlere hatırlatmalarda bulunma çabası.

Özellikle ülkenin iç barışını toplumsal olaylarla sabote etme kaygısında olan terör örgütleri ile uzantıları küçük yaşta olan çocukları kullanmaktan çekinmeyerek güvenlik güçleri ile vatandaşları çocukları kullanarak karşı karşıya getirmeyi, bir kaos ortamı yaratmayı ve hedeflenen kitlenin devlete olan güvenlerine ve bakış açlarına zarar vermeyi amaçlamaktadırlar.

Söz konusu terör eylemlerinde, Devlet otoritesinin temsilcisi konumunda bulunan güvenlik güçleri, bazı yöntemler kullanarak, kanunsuz bir biçimde yapılan bu eylemlere müdahale etmek zorunda kalmaktadırlar. Bazı kontrollerin olması ve gösterilen özene rağmen zaman zaman müdahale sırasında istenmeyen görüntüler meydana gelebilmektedir. Bu durum ise bazı medya araçları tarafından propaganda aracı olarak kullanılma suretiyle yayınlanabilmektedir. Güvenlik güçleri klasik müdahale metotları ile illegal gösterilerin toplumsal huzursuzluğa yol açma eğilimlerini engellemekte güçlük çekebilmektedirler. Bu müdahalelere uluslararası çevreler tarafından yapılan eleştiriler de olayları başka bir boyuta taşımaktadır.

Günümüzde çocuklara yönelik cinsel, fiziksel ve psikolojik biçiminde yapılan istismarlara, çocukların ideolojik ve siyasi amaçlar için kullanılması suretiyle yapılan “çocuğun ideolojik ve siyasi amaçlı istismarı” eklenmiştir.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda terör örgütlerinin kaynak olarak 14-25 yaş aralığındaki çocukları ve gençleri kullandığı saptanmıştır (Bal, 2006, s. 68). Siyasi ve ideolojik amaçlarla istismar edilen çocukların terör örgütleri tarafından kullanılmaması için vatandaşlara, ailelere, medya ve sivil toplum örgütlerine büyük görevler düşmektedir. Küçük yaşta suç işleyen çocukların ilerleyen yaşlarında da suç işleme potansiyelinin fazla olduğu bilinmektedir ve bu duruma hızlı bir biçimde çözüm bulunması gerekmektedir.

Küresel Göç Mağduru Çocuklar

Türkiye, uluslararası kitlesel göçün son yıllarda mağduru olan ülkelerden biridir. Avrupa ile bölge arasında köprü görevi gören Türkiye, bu sorunla en çok mücadele eden, göç yollarında çözümler üreten ve mağduriyet yaşayan insanlara yardım eden, ülkelerden biridir. Arap baharı ile birlikte başlayan bu süreç özellikle Ortadoğu coğrafyasında meydana gelen yönetim değişiklikleri ve devlet otoritelerinde yaşanan zayıflıklar göç sorununu içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir. Özellikle Suriye ve Irak'ta yaşanan iç savaş ve terör olayları bu sorunu daha da arttırmıştır.

Suriyeli göçmenlerin büyük bir kısmının yaşlı, kadın ve çocuklardan oluşması nedeniyle özellikle çocukların korunması en büyük sorunlardan birini teşkil etmektedir. Savaştan kaçan, aile bütünlüğü bozulan ve ebeveynlerini kaybeden kimsesiz çocuklar, suç örgütlerinin birincil hedefleri arasındadır. İnsan kaçakçılığı, Terör, organ mafyası, uyuşturucu diğer suç kategorileri özellikle bu sahipsiz çocukları ve aileleri tehdit etmektedir. Bölünmüş ve ebeveysiz Çocuklara yönelik, sahiplenme amacı altında, koruyucu aile vb. seçenekler öne sürülerek himaye altına alınmaya çalışılan çocukların, illegal yollar ile kaçırılması ya da buna teşebbüs edilmesi çok zor bir ihtimal değildir. Bunun haricinde taciz, tecavüz ve fuhuşa sürüklenen, çocuk yaşta evlendirilmeye zorlanan kız çocuklarının durumu aynı ihtimaller dâhilindedir.

Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği Ülkeleri göç konusunda farklı görüş ve politikalar izlemektedirler. Ülkeler genellikle göç eden bu insanları, eğitim ve meslek yetkinliklerine, fiziki durumlarına göre kendi ülkelerine kabul etmektedirler. Ülkemizde ise bu tür ayırım yapılmadan konu sadece insani boyutlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Özellikle çocukların eğitim, sağlık ve uyum sürecine yönelik sosyal politikalar izlenmektedir. Türkiye’de çoğu Suriyeli olmak üzere yaklaşık 1,74 milyon çocuk bulunmaktadır. 2019 itibarıyla okula kayıtlı olan 680 bin çocuğa karşı, yaklaşık 400 bin çocuk hala okul dışında bulunmaktadır. Bu çocuklarında sisteme dâhil edilmesi için ilgili kurumlarca çalışmalar devam etmektedir (UNICEF,2021). Ülkemizde yapılan tüm bu çalışmalar sayesinde çocukların ileride suça sürüklenmeleri ve mağduriyetleri engellenmeye çalışılmaktadır.

TERÖR OLGUSU VE CEZA HUKUKU

Genel

Terör eylemleri; kişileri ürküterek, korkutarak, yıldırarak toplumsal olarak güvensizlik ortamı ortaya çıkarmak ve bu sayede hedef kitlenin boyun eğmesini sağlamak amacıyla ve bu amaç uğruna hiçbir ahlaki sınır gözetilmemektedir. Söz konusu eylemler genellikle masum insanları hedef almaktadır. Bu bağlamda terör eylemleri ceza hukukunda suç teşkil eden eylemler olarak kabul edilmektedir ve neredeyse bütün devletlerde bu durum geçerlidir. Terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen terör eylemleri, ceza hukukunda herhangi bir kişi tarafından uygulanan eylem ile aynı statüde değerlendirilmemektedir. Bu eylemler neden, amaç, yöntem ve sonuç bakımından diğer eylemlerden ayrılmaktadır (Terörle Mücadele Kanunu, 1991).

Terörle mücadele kapsamında ceza hukukunda geliştirilmiş olan sistemler bütün devletler tarafından ayrı bir biçimde değerlendirilmektedir. Bazı devletler güvenliklerini ön planda tutarak hak ve özgürlüklerden taviz verilmesini sağlamakta iken, bazı devletler ise terörle mücadeleyi asgari düzeyde tutarak hak ve özgürlüklere çok fazla sınırlama getirmemeye çalışmaktadırlar.

Türk hukuk sisteminde terör suçluları ile terör eylemleriyle mücadele amacıyla ceza hukuku, personel hukuku, medeni hukuk gibi bazı alanlarda düzenlemeler yapılmıştır. Ceza hukuku kapsamında, 1991 senesinde 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK) çıkarılmıştır. Bu alanda 1999 senesinde çıkarılan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu kapsamında gizli izleme, iletişim dinleme ile tespiti, gizli soruşturmacı yetkilendirme, hak ile alacaklara ilişkin tedbirler, tanık ile görevlilerin korunması gibi tedbirlerin terör suçlarının soruşturulması ile kovuşturulmasında da uygulanması kararlaştırılmıştır (Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, 1999). 2007 senesinde çıkarılan Tanık Koruma Kanunu ile terör suçlarında tanıklardan daha fazla bilgi edinme hedeflenmiştir (Tanık Koruma Kanunu, 2007).

Çocuklara Yönelik Hukuki Yaptırımlar

Türk hukukunda çocuk, erken yaşta olsa ergin bir durumda olsa bile 18 yaşını doldurmamış bir bireydir. Türkiye’de çocukların ceza hukuku karşısında oldukları sorumluluklar açısından durumları, üç yaş grubunda farklı hükümlere bağlanmıştır. İlk grup olan 12 yaşını doldurmamış Suça Sürüklenen Terör Mağduru Çocuklar; kişilerin ceza hukuku karşısında sorumluluğu yoktur (TCK Madde, 2016). 12 yaşını doldurmuş ve henüz 15 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza hukuku karşısında sorumlulukları olup olmadığı kesin bir hükme bağlanmamıştır. 15 yaşını doldurmuş ancak 18 yaşını doldurmamış olan bireylerin ise ceza hukuku karşısında sorumlulukları vardır. Ancak bazı indirimli ceza politikalarına tabidir.

Türk hukukunda, terör suçu olarak kabul edilen eylemlerin çocuklar tarafından gerçekleştirilmesi durumunda çocuklar terör suçlusu, işlenen suçlar ise terör suçu olarak değerlendirilmektedir. Bundan dolayı, genel kural olarak yetişkin terör suçluları ile olağan hukuk kurallarından kişi aleyhine sapma olan kurallar, terör suçlusu çocuklar için de uygulanmaktadır.

Türk hukukunda genel olarak kurallar bu şekilde işlemektedir. Ancak çocuk hukukuna hâkim olan ilkeleri dikkate alan Yasa Koyucu 2000’li senelerden beri terör suçluları ile suçları açısından uygulanan ağır nitelik taşıyan ve değişkenlik gösteren kuralların çocuklar için uygulanmamasını kabul etmeye başlamış, bu yaklaşım ile süreç içerisinde değişik kanunlarla uygulanan farklılıklar yansıtılmaya başlanmıştır (Tiryakioğlu, 2000, s.77).

ÇOCUKLARIN TERÖRE BULAŞMASINI ÖNLEYİCİ SOSYAL POLİTİKALAR

Yerel yönetimlerle alakalı yasalar 2004 senesinden beri tekrardan düzenlenmiştir. İlk düzenleme 10.07.2004 tarihinde 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi’nin Kanunuyla başlamıştır. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 22.02.2005 tarihinde onaylanmış, 5393 sayılı Belediye Kanunu ise 03.07.2005 tarihinde değiştirilerek il özel idareleri ile belediyelere sosyal hizmetler ile alakalı önemli yetkiler ve sorumluluklar verilmiştir (Aydın, 2009, s. 34).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunlarına bakıldığında yerel yönetimlere, çocuklar ile gençlere dönük her türlü kültürel ve sosyal faaliyetleri yürütmek ile geliştirmek, bu amaca yönelik sosyal tesisler inşa etmek ve işletmek, bu faaliyetleri yapan okullar, üniversiteler, kamu kuruluşları ile işbirliği içerisine girmek, mesleki eğitim ile beceri kursları açmak, dar gelirli bireylere sosyal yardımlar yapmak ile hizmet sunmak, eğitim, spor, sağlık, kültür, trafik ve çevre hizmetleri vererek çocuklara yönelik hizmetlerin yapılmasına yönelik programlar geliştirmek, şehrin mimarisini engelli kişilerin yaşamasına uygun bir biçimde yaşamasına uygun bir biçimde düzenlemek gibi görevler verilmiştir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004).

Bunun yanında, 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda tedbir kararı getirilmiş olan "suça sürüklenen çocuk" ve "korunmaya ihtiyacı olan çocuk" olarak iki farklı tanım yer almaktadır. Kanun kapsamında korunmaya ihtiyacı olan çocuklar ve suça sürüklenen çocuklardan ceza evinde bulunmayanlar ile alakalı danışmanlık ile bakım tedbirlerinin uygulanması için yerel yönetimlere sorumluluk verilmesi kararlaştırılmıştır.

Suç işlemeyi normal bir durum olarak kabul eden bir çocuk için yenisini yapmak normal bir durumdur. Suçun, çocuk için sıradan bir durum olarak algılanması durumundan önce bazı önleyici tedbirlere başvurulması gerekir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin sosyal destek politikaları geliştirmeleri, böylece çocukların içerisinde bulunduğu şartlar sebebiyle suç işlemesinde engel olarak topluma kazandırılmasında kilit rolü üstlenmeleri gerekmektedir. Çünkü asıl olan çocuğun ailesiyle beraber sağlıklı bir çevrede, sosyal bir ortamda, ekonomik olarak desteklenerek rehabilite edilmesidir. Buradaki amaç, çocukların iş ve meslek sahibi olmalarını sağlamak, terör suçu ve diğer suçlara karışma oranlarını azaltmak ve sağlıklı bir birey olmalarını sağlamaktır.

Bu hususta Büyükşehir Belediyeleri öncelikli olmak koşuluyla çağımızda birçok yerel yönetim birimi kapsamında çocuklara, ailelere, kadınlara, gençlere, engellilere ve yaşlılara yönelik hizmet merkezleri kurulmuş, AB hibeleri ile finanse edilen veya ülke ölçeği ile hazırlanan önleyici ve geliştirici sosyal politikalar uygulanmaya başlanmıştır.

Bunun yanında, yerel yönetimlerde ortak bir çatı etrafında toplanan çocuk eğlence ve eğitim merkezleri, gençlik merkezleri, aile danışma merkezleri, iş edindirme merkezleri, merkezi rehabilitasyon merkezleri ve sosyal konut projelerine benzer birimler imkanlar dahilinde oluşturulmaktadır.

BM çocuk hakları komitesi sözleşmesinin 44. maddesine göre taraf olan devletlerden Türkiye'nin verdiği rapora dönük hazırlanmış olduğu sonuç kapsamında komite; "... Sözleşmenin... Ülke içinde iç göçe tabi tutulan çocuklar ve güneydoğu bölgesinde yaşayan çocuklar ile özellikle yeterli sağlık ve eğitim olanaklarına erişebilme imkânlarına göre kırsal kesimde bulunan çocuklar bakımından tam anlamı ile uygulanmasından kaygı duymaktadır..." biçiminde eleştiride bulunmuştur.

Özellikle yerel yönetimlerin çocukların terör suçuna yönelmesini önlemeye yönelik sosyal politikalar uygulamasının önündeki engeller şunlardır;

- Sosyal hizmet uygulamalarındaki veri yetersizliği,
- Mali bakımdan kaynak yetersizlikleri,
- Sosyal politikalar uygulayacak olan birimlerde yeterince sosyal hizmet alanında uzmanlaşmış olan personelin olmaması,
- Merkezi yönetim tarafından yönetilen sosyal hizmetlerde çok başlı bir tablonun var olması,
- Yerel yönetim kuruluşlarında sosyal hizmet ve yardımlar konusunda uygulama birliğinin olmaması,
- Sosyal hizmetler ve politikalara yönelik belli bir standardın olmaması.

Özellikle terör eylemlerinde suç örgütlerinin kullandığı çocuklar bu ülkenin evlatlarıdır ve geleceğidir. Bu bağlamda eksiklikler ve yanlışları düzeltmek için devlet, toplum ve birey üçlemesi beraber hareket etmelidir. Bu noktada 12 Eylül Referandumunda kullanılan anayasa paketiyle çocuk hakları, çocuk suçluluğu ve çocuk istismarı başlıklarında önemli gelişmelerin işaretlerini vermektedir. Sosyal politika uygulamaları halkın refahına yönelik ve aile yapısının korunmasına ilişkin süreçleri gözden geçirmesini sorunu temelden çözecektir.

Bölgesel bir terör örgütlerinin, küresel terör örgütü haline gelmesi, uluslararası arenada ekonomik ve siyasi olarak destek görmesi, radikal grupların cesaretini artırmaya devam etmektedir. Bu grupların insan kaynağı temini, faaliyet sürdüğü alanlarda dezavantajlı ailelerin çocuklarını riskli hale getirmektedir. Dünya’da ve özellikle ülkemizde Pandemi süreci ile ekonomi sistemde sorunlar ortaya çıkmıştır. Sosyal refah seviyesinin yükseltilmesine yönelik yapılan düzenlemeler ve sosyal yardımlar, de süreç az gelişmiş bölgelerimizdeki dar gelirli ailelerin çocuklarını, Radikal grupların, terör ve suç örgütlerinin hedefi haline getirmektedir. Bu dönemde devletin izlemiş olduğu, ulusal güvenlik tedbirleri, sosyal politika uygulamaları, yaşanacak problemlerin önüne geçmeye devam etmektedir.

Türkiye’nin bölgesinde bu konuda uyguladığı politikalar ile süreç iyi bir şekilde yol almaya devam etmektedir. Asıl çözüm ailelerin birlikteliği ve göçmenlerin kendi ülkelerine güvenli bir şekilde dönmesinin sağlanmasıdır. Ulusal ve Uluslararası platformda izlenen bu politika bilinci, terör örgütlerine karşı verilen mücadele ve sağlanan başarıdır.

SONUÇ

Terör ve terörizmin neredeyse insanoğlu kadar eski bir tarihi vardır ve hakkında birçok tanımlamalar yapılmıştır. Terörizm kavramı güvenlik kavramı ile yakından ilişkilidir. Son zamanlarda kazandığı nitelikte terörizm; Kişilerin, toplumların ve devletlerin güvenliğine yönelik bir tehdit unsurudur. Terör kişilerin beden ile ruh sağlığına, aile yapılarına zarar vermektedir. Aynı zamanda toplumun korku ile paniğe kapılmasına, ekonomik ve sosyal gelişimini engellemektedir.

Terörle mücadele eden devlet ise kaynaklarını ve ekonomisini terörle mücadele için harcamak zorundadır.

Çocukların terör suçlarına itilmesinin önlenmesine ve güvenliklerinin sağlanmasına yönelik dünyada ve ülkemizde birçok politikalar düzenlenmiştir. Türkiye’de çocukların korunmasına ve suça yönelmelerini engellemeye yönelik temel olarak iki kanun öne çıkmaktadır. Bunlar; Çocuk Koruma Kanunu ve Çocuk Esirgeme Kanunu’dur. Türkiye’de düzenlenen kanunlarda genel olarak çocuğun işlediği suçtan dolayı suçlu kabul edilmesi değil, işlenen suça başkaları tarafından itilme durumları dikkate alınmaktadır. Terör örgütlerinin yürüyüş, gösteri gibi eylemlerde çocukları kullanmasının bazı nedenleri vardır. Bunlardan bazıları; Çocuğun bir yetişkine kıyasla şüphe uyandırmaması, çocukların ceza ehliyetinin az olması ya da olmaması, terör örgütlerinin kadınlar ve çocuklarla beraber mücadele etme mesajını hedef kitleye iletme isteğidir.

Ülkemizde teröre itilen çocukların genellikle, Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden yeni bir hayat kurmak ve yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla büyük şehirlere göç eden ailelerin çocukları oldukları gözlemlenmektedir. Bu durumu engellemek için merkezi ve yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Bu yönetimler çocukların vakit harcayabileceği sosyal hizmetler, spor aktiviteleri, okul sonrası etüt gibi uygulamalar geliştirerek çocukların terörle ilişkisi olan çevrelerden uzak olmasını sağlamaktadırlar. Daha iyi ve lüks yaşam koşullarının vaadi, çaresizlik içinde yaşayan bu ailenin çocuklarının, suça sürüklenmelerine neden olmaktadır.

Terör ve suç oranlarının 1990 ve 2000’ li yıllara kadar yükselmesindeki en büyük neden yeterli düzeyde sosyal politika üretilmemesiydi. 2016 yılından itibaren uygulanan mücadele ve sosyal politikalar, bölgeye yapılan yatırımlar örgüte katılan ve zorla kaçırılan çocukların sayılarını ciddi anlamda azaltmıştır.

Yaşanan küresel istikrarsızlık, az gelişmiş fakir ülkeleri derinden etkilemiştir. Bu dönemde suç pazarlarının, ana aktörleri çocuklar seçilmiştir. Küresel ve bölgesel suç örgütleri zayıflayan devlet otoritelerini kendi lehlerine çevirerek, çikara dayalı iş ortaklıklarını sürdürmeye devam etmektedirler. Savaş ve Terörden kaçan, zorunlu göçle birlikte Türkiye’de geçici koruma statüsünde bulunan, Suriyeli bölünmüş aileler, ebeveynlerini kaybetmiş çocukların durumları ise önemli küresel bir sorundur.

Terör ve suç örgütlerinin zorla ya da farklı ikna yollarının kullanmak suretiyle aile ve çocukları kandırarak suça sürüklemektedirler. Gerek ülkemizde gerekse zorunlu göç sebebiyle ülkemize gelen sığınmacıların ailelerin suça sürüklenmeye aday çocuklarının yaşamış olduğu sorunlar konusunda uygulanacak ekonomik, siyasi ve sosyal politikalar konusunda izlenecek yol çocuk suçluluğun farkında olunması ve buna karşı alınacak tedbirlerin kamuoyuna anlatılmasıdır. Eğitim ve sosyal entegrasyonun devlet eliyle kontrollü olarak yapılması da toplumsal birlikteliği sağlayamaya devam ediyor. Göçmen ve sığınmacıların suç algısının toplum üzerindeki etkisi ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uyum çalışmaları gerek devlet eliyle gerekse sivil toplum kuruluşları aracılığı ile sağlanmaktadır.

Toplum ve kişilerin güvenlik ihtiyacının ön planda olduğu terörle mücadele kapsamında, çocuklar aracılığıyla gerçekleştirilen terör eylemlerine ve bahsi geçen çocuklara karşı adalet sisteminin yaklaşımı da oldukça önemlidir.

Çocuk hukukunun ilkeleri ve değerlerinin çocuk ve toplum yararına yönelik olarak nasıl korunacağı, terör suçuna sürüklenen çocukların nasıl korunması gerektiği ve bunun dengelenmesinin nasıl olacağı gibi soruların cevaplanması çocukların terörle ilişkilenmesinin önüne geçilmesi için büyük çabalar harcanmıştır. Bunun başarıya ulaşması en başta ailelerin çocuklarına sahip çıkmasının yanında kolluk kuvvetlerinin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve medyanın çabaları da yadsınamayacak kadar önemlidir.

Çocuklarının teröre bulaşmalarını önlemek için devlete olduğu gibi ailelere de önemli görevler düşmektedir. Ailelerin çocuklarını ihmal etmemesi, çevrelerini daima kontrol etmesi ve çocuklarının terör ile iş birliği yaptığını fark ettiklerinde devlet ile iş birliği yaparak bunu önlemeye çalışmaları gerekmektedir.

Toplum barışının sağlanması için özellikle suça sürüklenen çocuklarımıza sahip çıkılması oldukça önemlidir. Ötekileştirilen, hor görülen her çocuk ülke geleceğine yapılacak en büyük zarardır. Devlet bu konuda tüm iletişim kanallarını açık tutmalıdır. Ekonomi, sağlık ve eğitimde gerekli görülen tüm atılımlar kalkınma programları ile desteklenmeye devam edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aydın, H. (2009). Yerel yönetimlerin çocuk suçluluğunu önlemedeki rolü. *Denetim Dergisi*, 34.
- Aydın, H. (2010). Yerel yönetimlerin sosyal hizmetler ekseninde değerlendirilmesi. *Mahalli İdareler Dergisi*, 1-8.
- Bal, İ. (2006). *Karanlıkta terörle mücadele*. Ankara: Usak Yayınları.
- Terörle mücadele kanunu*. (1991, Nisan 12). TC Resmi Gazete. 08 Mart 2021 tarihinde, https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20843_1.pdf adresinden erişildi.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu*. (2004, Temmuz 10). Resmi gazete 07 Mart 2021 tarihinde, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf> adresinden erişildi.
- Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu. (1999, Temmuz 30). *Resmi gazete*. 07 Mart 2021 tarihinde, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.5.4422.pdf> adresinden erişildi.
- Dikici, A. (2007). Toplum destekli polislik uygulaması ile çocuk suçluluğunun önlenmesi: Şanlıurfa örneği. *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 203-232.
- Ergenç, S., ve Aydın, H. (2009). Yerel yönetimlerin çocuk suçluluğunu önlemedeki rolü. *Denetim*, 17.
- Gündüz, A. (1996). Terörle mücadelede insan hakları ve güvenlik ikilemi : Bir milletlerarası hukuk perspektifi. *Hukuk Devletinde Terör ve Örgütlü Suçla Mücadele* içinde (s. 193). İstanbul: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

- İşten, İ. (2010). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ışığında terörle mücadelede insan haklarının sınırlandırılması*.Yayınlanmamış Doktora Tezi,Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mutlu, H. (2011). *Terör, güncel olaylara hukuksal, sosyolojik ve tarihsel yaklaşım*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tanık Koruma Kanunu. (2007, Aralık 27). *Resmi gazete*. 16 Mart 2021 tarihinde, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5726.pdf> adresinden erişildi.
- TCK mevzuat listesi ve TCK Madde Gerekeçleri, TCY Suçların Cezası, TCK Yargıtay Kararları. TCK madde 31 ve Gerekeçesi. (2016, Mayıs 13). *Resmi gazete*. 17 Mart 2021 tarihinde <https://www.tckmadde.com/31-2/> adresinden erişildi.
- Tiryakioğlu, B. (2000). *Çocukların korunmasına ilişkin milletlerarası sözleşmeler ve Türk hukuku*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020) *Türkiye İstatistik Kurumu Bülteni*.16 Nisan 2021 tarihinde, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Genlen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2015-2019-33632> adresinden erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020) *Türkiye İstatistik Kurumu Bülteni*.16 Nisan 2021 tarihinde, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Gençlik-2019-33731> adresinden erişildi.
- Unicef (2020). *Türkiye'deki Suriyeli Çocuklar*.16 Nisan 2021 tarihinde,<https://www.unicefturk.org/yazi/acil-durum-turkiyedeki-suriyeli-cocuklar?> adresinden erişildi.